Jolsvai András

Szoba kiadó

11.

Sebeshegyi Kálmánból úgy lett milliomos vállalkozó, hogy túl közel lakott az ifjúsági szövetség székházához. Tudom, a Forsyte Saga vagy a Buddenbrook ház története másfajta receptet kínált a felemelkedéshez, de hát itt, Pesten egy rendkívül speciális polgári fejlődés tanúi lehettünk, mely mindenkit váratlanul ért, és igen nehezen volna leírható a klasszikus tőkefelhalmozás elméletével. Bizony, Sebeshegyi Kálmánt egyetlen tulajdonsága predesztinálta a kiemelkedésre, az a Kárpát utcai panellakás. A gondokba merült ifjúkommunista káderek gyakran utaztak fel és alá a fővárosban, sőt, a vidéken is, és bár megfelelő számú személygépkocsi állott a rendelkezésükre, néhanap úgyannyira feltorlódtak a teendők, hogy kénytelen-kelletlen igénybe kellett venniük a taxivállalat szolgáltatásait is. Ilyenkor a titkárnő egy közvetlen vonalon beszólt a diszpécsernek, az pedig riasztotta a legközelebbi szabad autót. A legközelebbi szabad autó pedig a Sebeshegyi Kálmán Ladája volt, mely éppen ott parkolt, srévizavé a Pozsonyi úti tízemeletes irodaházzal. Ebből aztán kialakult egy laza ismeretség a szövetség felső vezetőivel, a főtitkárral meg az altitkárokkal, akik egy idő után már nem a diszpécsert hívták, hanem közvetlenül az ő Kálmán haverjukat, aki seperc alatt ott termett, ha kellett. És ahol titkárok vannak, ott titkoknak is kell lenni, amelyeknek a Sebeshegyi elvtárs óhatatlanul is birtokába jutott lassan, a közös utak során, és ez a tény meg egyfajta cinkossághoz, összekacsintáshoz vezetett. Apró stiklik, szabálytalanságok, üzletelések, pásztorórák, melyekhez a taxisofőr csöndesen asszisztált, és ez megteremtette a kölcsönös bizalom légkörét vezetők és vezetettek (akik, másfelől, szintén vezetők, legalább technikai értelemben) között. Mire a változások szele elkezdte csapkodni a Duna-parti ablakokat, a Sebeshegyi elvtárs a döntéshozók szemében igazi megbízható elvtársnak számított, a mi kutyánk kölykének.

A székházban viszonylag későn döbbentek rá, hogy itt nem elég a díszletek átfestése, a jelszavak cseréje meg a tágra nyílt reformszív, hogy itt új idők jönnek, melyek elsodorhatják az egész hóbelevancot, titkárostól és titkárnőstül, de amikor végre rájöttek, kettőzött erővel fogtak hozzá a kármentéshez. Ám akkor kiderült, hogy hiába a sokszázezres tagság, a tízezres apparátus, igazán megbízható káderből komoly hiány mutatkozik. Olyanból, akire az ezüstneműt is rá lehet bízni nyugodtan, híven megőrzi, amíg csak kell.

Ma már nem lehet kideríteni, kinek jutott eszébe odafönt a Sebeshegyi elvtárs. Lehet, hogy magának a Kemencés elvtársnak, az első titkárnak, aki néhány éve még a pártkábé tagságára is esélyes volt, most meg örülhetett, hogy egy-két használt szappangyárat kiprivatizálhat magának, ám aki mindazonáltal nem feledkezett meg kiröptető közösségéről, és mint a Lear király elvtárs, testvériesen elosztogatta a kezébe adott vagyont. Akárhogy is volt, tény, hogy egy ferihegyi retúr után nem köszöntek el a bejáratnál a Sebeshegyi Kálmántól, ahogy szoktak, hanem behívták az egyik irodába, elé tettek egynémely papírokat, melyeket csak alá kellett írnia, s mire kisétált a székházból, már jónéhány olyan ingatlan tulajdonosának mondhatta magát, melyek előző nap még az ifjúsági szövetség vagyonát gyarapították.

– És mit kell csinálnom mindezért? – kérdezte az újdonsült milliomos.

– Semmit, Sebeshegyi elvtárs. Ezek mától mind-mind a tiédek. Gazdálkodj okosan, gyarapítsd a vagyonodat, legyél megbecsült polgára ennek az új világnak. Olyan polgára, akinek adnak a szavára. Aki, ha úgy adódik, sokakat képes befolyásolni. Érted, ugye?

Sebeshegyi Kálmán nem értette. Biztos volt benne, hogy ezért valakik valamikor majd benyújtják a számlát. De ez egyáltalán nem zavarta. Addig még annyi, de annyi minden történhet. És ha ügyesen forgatja az ölébe hullott vagyont, bőven lesz miből visszaadnia az induló tőkét. Ha meg nem, nem. Neki itt nincsen vesztenivalója.

Az volt az első dolga, hogy egy Balzac utcai kis műhelyben új névjegyet csináltatott magának. Ez állt rajta: Sebeshegyi Kálmán vezérigazgató. És a telefonszáma. Délután lement a Tromos büféjébe, és derekasan konyakozva boldog-boldogtalannak osztogatta. Szalai bácsi, a büfés, nem állta meg, hogy meg ne kérdezze.

– Jó, de mit vezérigazgatsz, Kálmánkám?

– Hát a cégemet.

– És mivel foglalkozik az a cég?

– Mindennel az égvilágon.

– És mi a neve?

Sebeshegyi Kálmán nem jött zavarba.

– Na, az még nem perfektuálódott. Több lehetőség is felmerült. Holnap, ha jövök, megmondom.

(Ha holnap nem is mondta meg, rövidesen kiderült, hogy a céget, mely arra volt hivatott, hogy meghódítsa a legmagasabb csúcsokat, Pagát kft.-nek fogják hívni. A nevet egy Néphadsereg utcai ügyvéd adta, aki akkoriban naponta ötven-hatvan céget alapított, és külön szószedete volt azoknak az ügyfeleknek, akik nem tudták még eldönteni, milyen néven

írják be magukat az emberiség történetébe. Sebeshegyi Kálmán rábólintott a javaslatra, bár fogalma sem volt, mit jelent a szó, de ezt szégyellte volna beismerni. Illetve rémlett neki valami az aranyékszerek értékét illetően, de csak jóval később derült ki számára, hogy az, amire ő gondolt, a karát lett volna. Ám amire tisztázódott, hogy vállalatbirodalma neveként egy kártyajáték egyik lapját választotta – ami komoly morális problémát okozott, hiszen a gyülekezet tagjai számára tiltott volt minden szerencsejáték –, már késő volt a változtatáshoz: addigra már annyi köztartozást halmozott fel, hogy jobbnak látta messze elkerülni a hatóságokat, akár még csak a névcsere ügyében is. De ha a névválasztást illetően nem is járt el elég elővigyázatosan, a tevékenységi köröket annál körültekintőbben választotta meg. Amikor a Hámán Kató úti adóhivatali központban kiderült, hogy ugyanazért az összegért akárhány foglalkozást feltüntethet, nemcsak az újság- és könyvkiadást meg az építőipart nevezte meg, de a kiskereskedelmet éppúgy, mint a filmkészítést, a hideg- és melegburkolást, az állattartást, a vándorcirkuszolást és a szőlőtermesztést, és végül, de nem utolsó sorban, a személyszállítást. Valami csak beüt, gondolta elégedetten, és csináltatott még egy névjegyet, amelyen már a Pagát elnök-vezérigazgatójaként díszelgett a neve.)

12.

A múlófélben lévő mozgalom ezután sem engedte el a protezsáltja kezét. Sebeshegyi Kálmán rövidesen kapott egy telefont, hogy ha akarja, jelképes összegért kibérelheti a Patyolat Vállalat egyik üzlethelyiségét a Damjanich utcában. Sőt, a bérbeadó azt is vállalta, hogy az igényeknek megfelelően átalakítja a boltot: így került galéria a színháznyi méretű terembe, s így lett az egykori tisztítóból a Pagát Kft. székháza. A ragyogó bérlet mellé Sebeshegyi ráadásul kapott még egy kiváló főkönyvelőt is az elvtársaktól. A főkönyvelőt Icukának hívták, és bízvást állíthatjuk, hogy igazán sok mindent megtanult a mozgalomban töltött évtizedek alatt, de speciel a könyveléshez nem értett. Ez azonban a legcsekélyebb mértékben sem hátráltatta beilleszkedését a kollektívába, sőt. A Pagát kft. éppen arról volt híres, hogy munkatársi gárdájából senki nem értett ahhoz, amihez értenie kellett volna. Sebeshegyi Kálmánnak fogalma sem volt a vezérigazgatásról, a feleségének, Pálmának az igazgatóhelyettességről, gyermekeiknek az osztályvezetésről, öccsének, Lőrincnek a logisztikáról, Merényi elvtársnak a főszerkesztésről és Zátony Andrásnak a német nyelvű folyóiratokról. Úgyhogy Icuka, akit a Pozsonyi útról éppen a Damjanich utcába ejtőernyőzött, egyáltalán nem lógott ki a sorból köny-

velészeti hiányosságaival. Sőt, inkább épp ezzel simult bele igazán a közösségbe. S ami azt illeti, maga is igyekezett, hogy minél előbb tökéletes pagátossá váljék. A testsúlya (súlytöbblete) eleve megvolt hozzá, főzni is, enni is, vásárolni is szeretett, és a maga részéről hamar nyitottnak mutatkozott a hitbéli hátra arcra is: működésének harmadik hetében ment el először a gyülekezetbe, alig egy hónap múltán megmártózott, hogy attól kezdve teljes jogú tagként dicsérje az Urat. Hogy a dallam, mely az egeket ostromolta, időnként az összetévesztésig hasonlított a Bécsi munkásinduló dallamára, arról ő igazán nem tehetett.

A Pagát kft-t természetesen nem hátráltatta a szaktudás hiánya, amiről egy korpulens politikus éppen ekkoriban jelentette ki, az csak egy bolsevista trükk. Sebeshegyi Kálmán reggeltől estig vezérigazgatott, tervet tervre halmozott, felkarolt minden új kezdeményezést, támogatott megannyi plánumot, feltalálók, ködevők, zsenik és szélhámosok adták nála egymásnak a kilincset, és ő kegyesen meghallgatni méltóztatott mindenkit, és legtöbbször rá is bólintott a dologra. Két kézzel szórta a könnyen jött pénzt, és aggodalmaskodó feleségét azzal nyugtatta, hogy a leendő hatalmas nyereségről beszélt neki. Meg tengerparti villákról, világ körüli utazásokról, füstölgő gyárkéményekről, bálokról és kitüntetésekről. Pálma ilyenkor halkan betette maga mögött az ajtót, és bánatában elment a Skálába, hogy újabb és újabb ruhákkal nyugtassa meg háborgó lelkét.

Így folyt a munka a Pagátnál. Kálmán igazgatott, a többiek ettek és vásároltak, Icuka esténként egy kockás füzetbe vezette az aktuális pénzmozgást. Középen kettéosztott minden oldalt függőlegesen, az egyik részre felírta, bevételek, a másikra kiadások, aztán áttekintette a házipénztár (Pálma bevásárlószatyra) állapotát, és bevezette a változásokat. Az senkit nem aggasztott, hogy ezerkilencszázkilencven februárjának legutolsó napjáig csupán az egyik rubrikába kerültek számok. Igaz, oda egyre nagyobbak.

A helyzet romlását, ha meg nem is állította, legalább lassította Sebeshegyi sajátos pénzügyi politikája. Tudniillik, amíg egyfelől szórta a pénzt, habókos feltalálókat és sima gazembereket tömött ki vastagon, és önmagától sem sajnált semmit sem, addig a beszállítók iránt a legteljesebb részvétlenséggel volt. Hónapokig kellett könyörögniük, fenyegetniük, próbálkozniuk, mire hozzájutottak jogos járandóságuk egy részéhez. Az állammal szembeni kötelezettségeiről pedig hallani sem akart. Semmiféle adót, járulékot, hozzájárulást nem volt hajlandó befizetni. Ez részben taxis múltjából, részben kurucos mentalitásából következett. De azt el kell ismerni, hogy az ellenállás tekintetében demokratikus elveket vallott: a maga vezérelnöki köztartozásait éppúgy negligálta, mint a beosztottjaiét.

Ugocsa non coronat! A hivatalokból érkező felszólító leveleket bontatlanul átadta Icukának, elvégre ő a főkönyvelő, járjon el ő. Icuka egyszer megkísérelte befizetni a levélben kért összeget, de miután Sebeshegyi keményen leteremtette, végleg magáévá tette új főnöke filozófiáját, és az érkező gyanús postát – melynek feladójaként az önkormányzat vagy az adóhivatal szerepelt – bontatlanul egy fiók mélyére vetette. Ezekben a zavaros, átalakuló időkben, amikor a kapitalizmus afféle taplógombaként tapadt rá a régi rendszer lesoványodott testére, a hivatalok (még vagy már) nemigen tudtak érvényt szerezni akaratuknak, ha volt is nekik ilyen. Egyszer-egyszer lecsaptak ugyan, mint a szárazvillám, és megpróbáltak példát statuálni, de igyekezetük nemigen járt eredménnyel. A semleges megfigyelő jobbára azt tapasztalta, hogy minél merészebb módon hágja át valaki a törvényeket (vagy ahogy akkor mondták, minél dinamikusabban behatol a joghézagok alkotta résekbe), annál jobban jár. Sebeshegyi Kálmánban kevesebb volt a merészség, mint a többi, akkor milliomosodó, elsőfű vállalkozóban, de gátlástalanságban felvette velük a versenyt. Fatalizmusban pedig kenterbe verte az egész mezőnyt. Úgyis lesz majd valahogy, ez volt mindig az életfilozófiája, ami most még kiegészült a sebezhetetlenség hitével. Őneki semmi baja nem eshet, hitette el magával, hisz vigyáz rá a Jóisten meg a Kemenes elvtárs.